

Asia: VN/13888/2020

Hallituksen esitysluonnos rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1 Luku Yleiset säännökset

”Lakiesityksen tavoitteena on ensijaisesti rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäiseminen ennalta ja toissijaisesti aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen valtion talousarviovaroista tilanteissa, joissa vahingosta aiheutuvien kustannusten sietäminen olisi yksityishenkilölle tai elinkeinonharjoittajalle kohtuutonta.”

Naapurimaissa niiden lajien osalta joiden lajitiheys sen mahdollistaa, käytetään yleisesti vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja rajaamiseen suojametsästyistä suoraan vahinkoja aiheuttavien kantatihentymien hoitamiseen sekä pelokekeinona lajien luontaisen ihmisarkuuden palauttamiseksi. Tämä menettely tulee mahdollistaa eniten vahinkoa aiheuttavien lajien osalta Suomessakin. Tällaisia lajeja ovat ainakin merimetso ja eräät hanhilajit.

Vahinkojen korvaaminen tulee ulottaa myös yksityishenkilöihin ja mm. kotitalouksien pihaviljelyksille etc kaikissa niissä tapauksissa joissa ”vahinkojen sietorajaksi” asetettu 170 euron vahinkoraja ylittyy, eikä ennakoivista vahinkojen estotoimista huolimatta ole voitu estää vahinkojen syntymistä.

Tämän lain soveltamista koskevaan soveltamisalaan tulee lisätä myös merikotka; laji on todettu elinvoimaiseksi, lajin levinneisyysalue kattaa lähes koko Suomen, ja merikotkien eräille eläimille aiheutuneiden vahinkojen määrät ovat nopeasti yleistymässä. Erillistä ”merikotkavahinkolakia” ei tarvita vaan tähän lakiin lajia koskevien vahinkojen käsittely mukaan.

2 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

Metsähallituksen oman lausuman mukaan resurssit maakotkien pesitä- ja poikastilanteen vuosittaiseen selvittämiseen eivät ole olleet riittävät. Lakiin tulisi sisällyttää säädökset koko maan kattavan asiantuntijaorganisaation, Luonnonvarakeskuksen (Luke) henkilöstön ja asiantuntijuuden

käyttämistä Metsähallituksen rinnakkaisorganisaationa tuottamaan ajantasaista seuranta- ja tutkimustietoa kaikkien tässä laissa tarkoitettujen sekä tähän lisättävän lajin (merikotka) osalta jotta tiedosto ja arviot lajien tiheyksistä sekä käyttäytymisen muutoksista tulisivat ajantasaisina kaikkien lakia toimeenpaneuvien tahojen käyttöön.

3 luku Avustus vahinkojen ennaltaehkäisemiseen

Lakiehdotuksen 13 § ”Yrityksille maksettavien viljelysvahinkojen ennaltaehkäisemiseen” tähän tai muuhun ennaltaehkäisytoimenpiteitä koskevaan avustuskohtaan tulee sisällyttää myös yhteisönä Paliskunnan alueellaan toteuttamat eläinvahinkojen ennaltaehkäisytoimet. Paliskunnissa voi tulla tarve kotkavahinkojen (maakotkat, merikotkat) aiheuttamien vahinkojen ennakolta torjuntaan mm. vasotusaidoilla, ja niihin toimenpiteisiin kohdistuvat henkilö-, laite- ja muut kohdennettavat kulut tulee sisällyttää tässä laissa tarkoitettuihin vahinkoja estäviin hyväksyttäviin ja korvattaviin kustannuksiin. Säädös sisältyisi lakiehdotuksen 13 §:ään.

4 luku Korvaukset aiheutuneista vahingoista

Lakiehdotuksen 14, 15 ja 16 §:ää tulee täydentää siten, että vahingonkorvaukset voidaan myöntää myös yksittäisille piha- ja puutarhavahingoista kärsineille kun vahinkojen määrä ylittää lakiehdotuksen perusteluissa ”sietorajaksi” asetetun 170 euron vahinkorajan.

4 luvun 18 § 1 mom 2 kohdassa tulee säätää: Rauhoitetun eläimen aiheuttama yksittäinen porotalousvahinko korvataan tilanteessa, jossa osoitetaan maa- tai merikotkan tai muun rauhoitetun eläinlajin tappaneen yksittäisen poron paliskunnan alueella ja menetetyn poron omistajatieto on kiistaton. Tällöin korvauksena voidaan maksaa enintään tapetun taikka lopetetun poron käypä arvo. Porovahinko maksettaisiin suoraan hakemuksesta poronomistajalle. Käypä arvo määritetään porolajin keskimääräisen painon ja porolajikohtaisen siitoskertoimen sekä poronlihan tuottajahinnan perusteella muille, mutta vastasyntyneille (alle 3 kk:n ikäisille) vasoille elävän ostoarvon määrittelyn mukaisena. (Tämä tekstimuoto siksi, että yksittäiselle poronomistajalle todisteellisesti aiheutunut vahinko ei ole millään tavalla sidoksissa paliskunnille suoritettaviin reviiirikohtaisiin korvauksiin joiden käyttämisestä paliskunnat päättävät yhteisöinä. Kuten tämän lakiehdotuksen perusteluissa todetaan, yksittäisille poronomistajille paliskunnan taholta suoritettavaa korvausmenettelyä ei ole käytetty aikaisempienkaan lakien puitteissa.) Tämä säädoskohta myös muutettavaksi tähän muotoon lakiehdotuksen 26 §:ssä ”Korvaus korvamerkitystä porosta”, riippumatta siitä onko paliskunnan alueella pesintäkauden aikana todettu maa- tai merikotkan pesintää.

20 § Vahinkoilmoitus: ilmoitus tehdään todisteellisesti so. sähköpostiviestinä tai kirjallisella lomakkeella toimivaltaiselle valtion viranomaiselle.

5 luku Maakotkan ja kalasääsken pesintään perustuvat tuet

Tämän HE:n perusteluosassa selostetaan merikotkien aiheuttamien vahinkojen olevan selvitystyön alla ja niistä tulisi jäljemmin korvausmenettelyä koskeva lainvalmistelu. Se tarkoittaisi koko maassa yleistyneen ja elinvoimaisen merikotkakannan aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn siirtymistä jälleen ”hamaan tulevaisuuteen” kyseenalaisin perusteluin. Siellä missä merikotkat ovat

viime vuosina aiheuttaneet jo merkittäviä eläinvahinkoja, tietoa niiden käyttäytymisestä, vahinkoajankohdista etc. on kyllä jo riittävästi käytettävissä.

Erillistä ”merikotkalakia” ei tarvita. Merikotkien aiheuttamia vahinkoja koskevat säädöstekstit tulee liittää tähän lakiin samalla tavalla kuten muiden lailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausperusteet.

Mikäli jotakin merkittäviä uusia tietoja tulisi työryhmissä esille, niiden edellyttämät muutokset/täydennykset korvauskäytännöissä voidaan helposti saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella.

6 luku Hakemisen ja myöntämiseen liittyvät menettelyt

-

7 luku Erinäiset säännökset

Tässä kiinnitämme huomiota lakiesityksen perusteluissa korostettuihin perustuslain periaatteisiin ja uuden lain tavoitteesta parantaa yhdenvertaista kohtelua, vahingonkäräjien oikeusasemaa ja – turvaa säätämällä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta. Perustuslaillinen omaisuudensuoja ei saa vaarantua ”ympäristöperusoikeutta” vahvistamalla ja valtion korvausvelvollisuutta vesittämällä selvästi osoitettavissa vahinkotapauksissa, mm. sulkemalla korvauksensaajista pois tiettyjä ryhmiä. Ehdotetun säädöksen mukaan eläinten aiheuttama vahinko korvattaisiin lähtökohtaisesti 170 euroa ylittävältä osalta täysimääräisesti; tämä menettely tulee toteuttaa kaikkien vahingonkäräjien osalta riippumatta pelto- ja kotitalousviljelmien omistajan tai korvattavan eläimen omistajan asemasta ja –ammattista.

Kauppinen Heikki
Tunturi-Lapin YTA maaseutuhallinto